

În inscripția funerară CIL, III, 1471 din Sarmizegetusa romană, apărea numele lui *P. Ael. Sept(imius) Audeo qui et Maximus vet(eranus) ex (centurione) N.P.O.* Unitatea era un *n(umerus) P(almyrenorum)*, iar litera O indica inițiala numelui localității de staționare a trupei, care ar fi întregit cu *Optatiana*, azi Sutoru, jud. Sălaj, localitate din nordul Daciei¹, unde se știa despre un castru al unui *n(umerus) M(aurorum) O(ptatianensium)*². Garnizoana unității militare *n(umerus) P(almyrenorum) O(- - -)* rămânea însă necunoscută, iar întregirea prin *Optatiana* nu se justifică.

Între timp, printre ruinele cetății medievale de la Suceava, se redescoperă inscripția funerară Ann. Ép., 1957, 217, a unui soldat sau ofițer din același *n(umerus) P(almyrenorum) O(- - -)*. Inscripția a putut ajunge în cetatea de scaun a Sucevei de prin părțile de răsărit ale Transilvaniei, unde domnitorii Ștefan cel Mare (1457—1504) și Petru Rareș (1527—1538, 1541—1546) își aveau domenii, de unde presupunerea noastră că localitatea care începea cu litera O se găsea undeva în răsăritul provinciei Dacia³.

Reluând fragmentul inscripției, de pe o placă de marmură (?), publicată de A. Buday, *Dolgozatok-Travaux*, IV, 1913, p. 258, aflată la Sarmizegetusa, unde în r. 3 se putea citi ALMYR ORIEN, presupuneam că și aici ar fi numele aceleiași unități. Fragmentul de inscripție noi îl citeam fie: --- a --- / --- elius D --- / [praep. n.? P]almyr. ORIEN --- / praef. coh. I Aug. T --- (unde ORIEN --- ar fi numele localității din inscripțiile cu sigla NPO), fie: --- a --- / --- elius D --- / [dom.? P]almyr. Orien[s ? ---] praef. coh. I Aug. T --- (unde *Oriens* ar fi cognomenul)⁴. În r. 2 putea fi ELIVS sau ELLVS, fotografia nefiind îndeajuns de clară (fig. 1, după fotografia lui A. Buday). Unitatea din ultimul rând a fost citită *coh. I Aug. I[turæorum]*⁵, dar în fotografie mai curînd s-ar vedea *coh. I Aug. T[hracum]*. Prima unitate este cunoscută în Dacia⁶,

¹ Tab. Peut., VIII, 3; *Geogr. Rav.*, IV, 7.

² Em Panaitescu, *ACMIT*, 1930—1931, p. 85—86; C. Daicoviciu, *AISC*, I, 2, 1928—1932, p. 52, nota 3.

³ N. Gostar, *Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași (seria nouă)*, secf. III, *Istorie*, XX, 2, 1974, p. 71; cf. D. Tudor, *Studii și Cercetări Științifice. Academia R.P.R., Filiala Iași*, IV, 1953, p. 489—495; I. I. Russu, *ActaMN*, VI, 1969, p. 174.

⁴ N. Gostar, *op. cit.*, p. 68—70, unde se amintesc și cognomina: *Oriens, Horiens, Orientius, Orens, Ories, Arentes, Ore(n)tinus, Orentilla, Orientalis*.

⁵ C. Daicoviciu, *Dacia*, I, 1924, p. 251; I. I. Russu, *op. cit.*, p. 171.

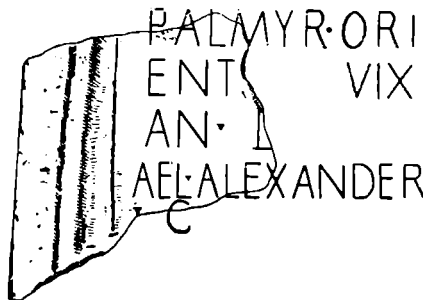
⁶ I. I. Russu, *SCIV*, XXIII, 1972, p. 72—73.

cea de-a doua în Pannonia inferior⁷. S. Sanie atrăgea însă atenția că în fotografie ar fi ligatura I+T, deci cohorta este mai curînd *It[uræorum]*⁸.

Acum, în urma republicării unui fragment dintr-o inscripție funerară din Sarmizegetusa de către I. Piso, *Apulum*, XV, 1977, p. 651—652, nr. 7, sîntem tot mai convinși că numele unității era *numerus Palmyrenorum Orient* --- și deci garnizoana se găsea într-o localitate cu acest ultim nume. Inscripția figurează în CIL, III, 12.592 și este un fragment de placă de marmură în care I. Piso citește: --- / *Palm[yra ?,-yrenorum?]*... / *ent*... [*vix(it)*] / *an(nos) L...* / *Ael(ius) Alex[ander]* / *c.....* După I. Piso, „sub PALM se ascunde numele Palmyrei sau al bine cunoscutului *numerus Palmyrenorum Tibiscensium*. Neclar este sensul literelor ENT din r. 2“.

După noi însă inscripția se întregește: [*--- n(umeri)*] / *Palm[yr(enorum) Ori]* / *ent* / [*--- vix(it)*] / *an(nis) L---* / *Ael(ius) Alex[ander]* / *c---* (fig. 2). Presupunem că numele localității să fi fost în felul unei: *castra orientalia*, *castellum orientale* etc. În Siria se cunoaște o *Orientis civitas*⁹.

⁷ W. Wagner, *Die Dislokation der römischen Auxilliarformationen in den Provinzen Noricum, Pannonien, Moesien und Dakien von Augustus bis Gallienus*, Berlin, 1938, p. 189; A. Mocsy, *RE-PW*, Supplb. IX (1962), 624.

⁸ Cf. S. Sanie, *ActaMN*, X, 1973, p. 155.

⁹ E. Honigmann, *RE-PW*, XVIII (1939), 1031.

Résumé

Dans les inscriptions funéraires CIL, III, 1471 et Ann. Ép., 1957, 217, apparaît le sigle NPO, ce qui démontre l'existence de l'unité militaire *n(umerus) P(almyrenorum) O(---)*, dans lequel la lettre *O* c'est l'initiale du nom d'une localité de Dacie. On a supposé d'être *Optatiana* (Tab. Peut., VII, 3; Georg. Rev., IV, 7), ville du nord de la Dacie, mais dans le camp d'ici on a stationné seulement *n(umerus) M(aurorum) O(ptatianensium)*. Le nom de la localité nous supposons qu'il pourrait être déduit de deux inscriptions funéraires de Sarmizegetusa, à savoir: l'inscription fragmentaire publiée dans *Dolgozatok-Travaux*, IV, 1913, p. 258, dans laquelle on lit [*praep(ositus)? n(umeri) P(almyr(enorum) Ori*en[---] etc. (fig. 1) et aussi dans l'inscription fragmentaire publiée dans *Apulum*, XV, 1977, p. 651—652, no 7, dans laquelle on lit [--- *n(umeri)*] / *Palm[yr(enorum) Ori]* / *ent* [--- *vix(it)*] / *an(nis)* *L---* / *Ael(ius) Alex[ander]* / *c---* (fig. 2). Nous supposons que le nom de la localité pourrait être à manière d'une *castra orientalia*, *castellum orientale* etc.